

به نام یزدان پاک

همه سوال های

دکترای تخصصی (Ph.D)

تاریخ ایران بعد از اسلام

(جلد ۱)

۱۳۹۱-۱۳۹۲

گردآورنده

علی غلامی فیروزجایی

محمد توکلی

سرشناسه	: علی غلامی فیروزجایی
عنوان و پدیدآور	: همه سوال‌های دکترای تاریخ (تاریخ ایران بعد از اسلام)
مشخصات نشر	: گردآورندگان: علی غلامی فیروزجایی، محمد توکلی
مشخصات ظاهری	: تهران: پردازش، ۱۳۹۲
شابک	: ۳۸ ص
وضعیت فهرست‌نویسی	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۳۳-۳۶۷-۴
موضوع	: فیپا
موضوع	: دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون‌ها
موضوع	: تاریخ -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع	: آزمون دوره‌های تحصیلات تکمیلی -- ایران
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ۵۱۴ ت ۶۷ غ / LB۲۳۵۳
رده‌بندی دیویی	: ۳۷۸/۱۶۶۴
شماره کتابخانه ملی	: ۳۵۷۶۴۳۳

حق چاپ محفوظ و متعلق به ناشر است.

همه سوال‌های دکترای تخصصی تاریخ ایران بعد از اسلام (جلد ۱). ۱۳۹۱-۱۳۹۲

گردآورندگان	: علی غلامی فیروزجایی، محمد توکلی
ناشر	: پردازش
چاپ اول	: ۱۴۰۳
تعداد	: ۱۰۰
حروفچینی	: پردازش
لیتوگرافی	: پردازش
چاپ و صحافی	: پردازش
قیمت	: ۲۰۰.۰۰۰ تومان

نشر پردازش

تهران: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، روبه‌روی اداره پست پلاک ۱۳۲ و ۱۳۰ ساختمان پردازش

تلفن: ۶۶۹۷۵۵۶۶ (خط ۱۰۰) دورنگار: ۶۶۴۰۷۴۰۸

www.Pardazesh.org

سایت برتر کشور در چهارمین و پنجمین همایش ملی تجارت الکترونیک

فهرست مطالب

آزمون دکترای تخصصی تاریخ ایران بعد از اسلام ۱۳۹۱

تاریخ بعد از اسلام..... ۵

پاسخ‌نامه تاریخ بعد از اسلام..... ۱۴

آزمون دکترای تخصصی تاریخ ایران بعد از اسلام ۱۳۹۲

تاریخ بعد از اسلام..... ۲۱

پاسخ‌نامه تاریخ بعد از اسلام..... ۲۹

منابع و مآخذ..... ۳۶

به نام خدا

مقدمه

« دانش ارزش آن را دارد که به خاطر آن رنج ها بکشی.»

فردوسی خردمند

تقدیم به همه دانشجویان و اساتید رشته تاریخ گرایش ایران بعد از اسلام

کتاب پیش رو شامل سوالات دکترای آزمون سراسری سالهای ۹۱ و ۹۲ رشته تاریخ، گرایش ایران بعد از اسلام به همراه پاسخهای تشریحی آنهاست که سعی شد پاسخها، کامل، جامع و به همراه منبع و صفحه‌ای که سوال از آنجا طرح شده است باشد. سوالات دکتری ۹۱ توسط اینجانب علی غلامی فیروزجائی پاسخ داده شد که از خوانندگان عزیز استدعا دارم برای درج هرگونه مطالب انتقادی و پیشنهادی و اشتباهات پیش آمده در کتاب به آدرس www.historyislamic.blogfa.com و یا به آدرس الکترونیکی gh.firozjain@yahoo.com مراجعه نمایند و سوالات دوره ۹۲ توسط دوست عزیزم آقای قاسم توکلی پاسخ داده شد که برای درج نظرات و پیشنهادات خود به آدرس ghasem_177@yahoo.com مراجعه نمایید.

در پایان از جناب آقای دکتر حسین کفاشیان، مدیر محترم انتشارات پردازش که نهایت تلاش را برای چاپ این اثر مبذول داشته اند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

علی غلامی فیروزجائی

آزمون دکتری تخصصی تاریخ ایران بعد از اسلام ۱۳۹۱

۱.

حسین خان شاملو به دست چه کسی کشته شد و قتل او نشانه چیست؟

- (۱) شاه صفی، نشانه تسویه حساب با کلیه طرفداران و برگزیدگان شاه عباس اول
- (۲) شاه طهماسب، نشانه پایان یک دهه حکمرانی قزلباشان و برقراری مجدد سلطه شاه
- (۳) شاه اسماعیل دوم، به منزله پایان دادن به قدرت قزلباشان و نفوذ متصوفه بر مناصب دولتی
- (۴) شاه عباس اول، نشانه اقتدار سیاسی شاه و گرفتن انتقام قتل مادر و برادرش از قزلباشان

۲.

مهم‌ترین دلیل دشمنی قزلباشان با مهد علیا همسر محمد خدابنده چه بود؟

- (۱) حمایت از اسرای عثمانی و ترک جبهه جنگ به حالت قهر
- (۲) حمایت از میرزا سلمان وزیر و سپردن کلیه امور به دست او
- (۳) سلطه او بر شاه و این که از هر فرصتی برای تحقیر قزلباشان استفاده می‌کرد.
- (۴) پیمان شکنی ملکه در قتل میرزا آقاخان و ارتباط با عادل گرای خان

۳.

می‌گویند ناخدای برجسته پرتغالی «آلفونس آلبوکرک» به درستی سه نقطه کلیدی برای تسلط بر آسیا را تشخیص داده بود. این سه نقطه کدام است؟

- (۱) عدن، هرمز، تنگه مالاکا
- (۲) مالاکا، بمبئی، بندر سورات
- (۳) جزیره قشم، دماغه امید نیک، زنگبار
- (۴) تنگه هرمز، بحرین، بندرعباس

۴.

«اعتراف» در طریقت صفوی به چه معنایی بود و چگونه انجام می‌شد؟

- (۱) به معنی طلب آمرزش از سوی افراد بود و در حلقه ذکر صوفیان انجام می‌شد.
- (۲) به معنی آمرزش فرد گناهکار و شاه با زدن شمشیر خود بر شانه او آن را انجام می‌داد.
- (۳) به معنی عفو فردی بود که خلاف سیاسی انجام داده بود و با وساطت علماء، شاه فرد را می‌بخشید.
- (۴) به معنی بخشش گناهان و خلیفه الخلفا با زدن چوب بر سر شانه شخص آن را انجام می‌داد.

۵.

رفتار قزلباشان در جنگ غجدوان چگونه بود؟

- (۱) سران قزلباش همراه بابر به هندوستان گریختند و ازبکان شهر را غارت نمودند.
- (۲) اگر چه فرمانده جنگ میدان را ترک کرد اما قزلباشان تا پای جان پایداری کردند.
- (۳) بسیاری از سران آن‌ها به دلیل خصومت با امیر یاراحمد وکیل، میدان جنگ را ترک کردند.
- (۴) در بحبوحه جنگ قزلباشان از فرصت استفاده کرده امیر یاراحمد را به قتل رساندند.

۶. ادوارد کاناک نماینده کمپانی هند شرقی انگلیس پس از کسب فرمان شاه عباس مبنی بر تجارت آزاد در ایران، چه کرد؟

- (۱) در همان سال به باتاوایا رفت تا شرایط را برای جنگ مشترک با ایران علیه پرتغال فراهم سازد.
- (۲) از آنجایی که فردی ضعیف النفس بود نتوانست از این امتیاز بهره‌ای ببرد و به انگلستان بازگشت.
- (۳) فرصتی برای انجام هیچ کاری پیدا نکرد زیرا در همان سال در گذشت و یا به قولی توسط پرتغالی‌ها مسموم شد.
- (۴) در همان سال درگیر جنگ با پرتغالی‌ها برای کمک به نیروهای ایران جهت آزادسازی هرمز از دست آنان شد.

۷. منظور از «علم الملاحم» چیست؟

- (۱) معرفت بر مسایل جنگ
- (۲) معرفت بر ضرب المثل‌ها
- (۳) معرفت بر اغذیه و خوراکی‌ها
- (۴) معرفت به توالی زمان و تقویم

۸. در نظام حکومتی مغولی «نویان» چه نوع عنوانی بود؟

- (۱) به شاهزاده‌ای مغولی داده می‌شد.
- (۲) به فرماندهان نظامی داده می‌شد.
- (۳) عنوان ویژه‌ای که برای برخورداری از امتیازات خاص داده می‌شد.
- (۴) به متصدیان امور دیوانی داده می‌شد.

۹. نبرد شرور بین چه کسانی روی داد؟

- (۱) فرخ یسار شیروانشاه و شیخ حیدر صفوی
- (۲) الوند میرزا آق قویونلو و اسماعیل میرزای صفوی
- (۳) جهان شاه قراقویونلو و اوزون حسن آق قویونلو
- (۴) یادگار محمد میرزا تیموری و حسین بایقرا تیموری

۱۰. معمار و بانی اصلاحات ارضی دوره سلطان یعقوب آق قویونلو کدام شخصیت بود؟

- (۱) جلال الدین محمد دوانی
- (۲) شاه شرف الدین محمود دیلمی
- (۳) فضل الله بن روزبهان خنجی
- (۴) عیسی ساوجی

۱۱. شهرهای بزرگ ایالت جبال پیش از حمله مغول کدامند؟

- (۱) اران، شیروان، گرجستان و ارمنستان
- (۲) غزنین، فیروزکوه، غور، ملتان
- (۳) قومنس، طبرستان، گرگان و استرآباد
- (۴) قرمیسین، همدان، ری و اصفهان

۱۲. «ام البلاد» لقب کدام شهر است؟

- (۱) بلخ
- (۲) بخارا
- (۳) نیشابور
- (۴) ری

۱۳. احمدیلیان حکمران کدام منطقه بود؟

- (۱) تبریز
- (۲) قزوین
- (۳) مراغه
- (۴) کردستان

۱۴. آموزه قیامت در تعالیم اسماعیلی به چه معنی است؟

- (۱) پایان دوره تقیه و آغاز امامت امام مستودع
- (۲) ظهور امام آخرین و تاکید بر صلاحیت و مرجعیت امام
- (۳) روز بازپسین که همه آدمیان به داوری فراخوانده می‌شوند و جاودانه به بهشت و جهنم افکنده می‌شوند.
- (۴) پایان یک دوره مذهبی و آغاز گسترش روحانی کمال اخلاقی

۱۵. کدام گزینه درباره «فضائل خوانان» صحیح است؟

- (۱) گروهی که در فضیلت و پهلوانی امام علی (ع) قصایدی می‌خواندند.
- (۲) قصایدی در فضیلت و منقبت امامان شیعه می‌خواندند.
- (۳) گروهی که در فضیلت خلفای راشدین شعر می‌خواندند و به شیعیان ناسزا می‌گفتند.
- (۴) برگزارکنندگان تعزیه‌ها و آیین‌های سوگواری در شهادت امام حسین (ع)

۱۶. کدام شخصیت از مشایخ نقشبندیه نبود؟

- (۱) خواجه محمد پارسا
- (۲) خواجه علاء الدین غجدوانی
- (۳) مولانا عبدالرحمن جامی
- (۴) مولانا سید خلیل الله

۱۷. منظور از مقاسمه چیست؟

- (۱) تعیین مالیات به مبلغ معین
- (۲) دریافت خراج با تسعیر نرخ‌ها
- (۳) واگذاری قسمتی از مالیات به مالیات گیرنده به صورت برات یا نقدی
- (۴) دریافت خراج به صورت سهمی متناسب با محصول

۱۸. اصطلاح احداث در قرن پنجم هجری به چه معنی بود؟

- (۱) به افزارمندان و سوداگران سیستانی اطلاق می‌شد که وظیفه حفاظت از بازار را بر عهده داشتند.
- (۲) به گروهی از جوانان خراسانی اطلاق می‌شد که در کارهای عام المنفعه اجتماعی مشارکت فعال داشتند.
- (۳) به مراقبان و ماموران شبه نظامی گفته می‌شد که وظیفه حفاظت از شهرهای سوریه و بین النهرین را بر عهده داشتند.
- (۴) به گروهی از جوانان عراق عرب گفته می‌شد که به عنوان همکار اصحاب الحدیث مشغول نشر تعالیم دینی بودند.

۱۹. نوتوق در نزد مغولان به چه معنی بود؟

- (۱) به مراسم کمر بستن قا آن در قوریلتهای گفته می‌شد.
- (۲) مقدار زمینی بود که افراد یک یورت می‌توانستند در آن زندگی کنند.
- (۳) به نیروهایی گفته می‌شود که ریشه غیر مغولی داشته، اما به تدریج فرهنگ مغولی گرفته بودند.
- (۴) به فرزند کوچک اطلاق می‌شد که یورت و اوجاق را پس از مرگ پدر صاحب می‌شد.

۲۰. کدام یک از مالیات‌های زیر جزء مالیات‌های غیر متعارف دوره سلجوقی بود؟

- (۱) مکوس (۲) مراعی (۳) جزیه (۴) خراج

۲۱. کدام گزینه درباره نهضت عباسی صحیح نیست؟

- (۱) مرکز عمده دعوت کوفه در عراق عرب بود که امام عباسی در آن جا اقامت داشت.
(۲) دوام کنیه‌های قبیله‌ای قحطانیان و عدنانیان در خراسان را امام عباسی به دقت زیر نظر داشت.
(۳) ماهیت دعوت بهره برداری از داستان‌هایی درباره ترک دین توسط امویان و برانگیختن مردم به حمایت از خاندان نبوت با زنده کردن امید ظهور مهدی موعود بود.
(۴) خداش یکی از داعیان فعال عباسی بود که به عقاید خرمیه متهم و مورد انزجار و تنفر امام عباسی قرار گرفت.

۲۲. کدام گزینه درباره سیاست و حکومت عبدالله بن طاهر صحیح نیست؟

- (۱) جمع درآمد او از نواحی تحت فرمانرواییش به چهل میلیون درهم می‌رسید.
(۲) جهت جلوگیری از نفوذ رقیبان در دربار خلافت مرتب برای دیدن خلیفه به سامرا رفت و آمد می‌کرد.
(۳) او به عنوان رئیس سواد عراق و فرمانده نظامی بغداد نظم و امنیت زیادی برپا کرده بود.
(۴) عبدالله در رفتار خود با خلفای عباسی سیاست محتاطانه توأم با احترام اتخاذ کرده بود.

۲۳. کدام شخصیت سفیر تیموریان به دربارهای چین و عثمانی بود؟

- (۱) مولانا علی قوشچی (۲) شیخ نقطه چی اوغلی (۳) امیر شادی خواجه (۴) خواجه غیاث الدین نقاش

۲۴. کدام گزینه درباره اسفاربین شیرویه صحیح است؟

- (۱) در درگیری با داعی صغیر کشته شد.
(۲) به کمک مردآویج سلسله زیاریان را تاسیس نمود.
(۳) از حکام محلی اهل لارجان که خصومت جدی با علویان طبرستان داشت.
(۴) از سوی علویان طبرستان مدتی بر ساری حکم می‌راند.

۲۵. منظور از زمین‌های صوافی چیست؟

- (۱) زمین‌هایی که صاحبانش پس از تسلیم، مجدداً شورش کرده و حکومت اسلامی آن‌ها را تصرف کرده بود.
(۲) زمین‌هایی که به تصرف درآمده و پس از تقسیم غنائم بین سپاهیان، مستقیماً به امام می‌رسید.
(۳) زمین‌هایی که صاحبانش هنوز به سن تکلیف نرسیده و قیمی هم نداشته و زیر نظر حکومت اسلامی اداره می‌شد.
(۴) زمین‌هایی که صاحبانش از پرداخت خراج و سایر مالیات به دلیل خشکسالی و قحطی معاف می‌شدند.

۲۶. فتحعلی شاه به محمد صادق وقایع نگار یکی از مورخان عهد خود در فاصله دو جنگ ایران و روسیه چه ماموریتی داد؟

- (۱) به عنوان نماینده ایران با منچیکف سردار روسی درباره رفع اختلافات گفتگو کند.
(۲) به عنوان نماینده شخصی شاه، در مذاکره صلح گلستان شرکت کند.
(۳) ماموریت داده شد شرح دقیقی از روند وقایع جنگ نوشته و به شاه ارائه دهد.
(۴) برای اعتراض به مسائل مرزی و مذاکره با مقامات روسیه روانه تفلیس شود.

۲۷. محمدعلی شاه در دوره استبداد صغیر به جای مجلس شورای ملی چه نهادی تاسیس کرد؟

- (۱) مجلس مصلحت خانه (۲) مجلس شورای کبرای مملکتی
(۳) دارالشورای دولتی (۴) شورای عالی دربار

۲۸. نخستین کسی که از سوی فتحعلی شاه مسئول اداره امور روابط خارجی شد ولی عنوان وزارت نداشت چه کسی بود؟
 (۱) میرزا عبدالوهاب نشاط اصفهانی (۲) میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی
 (۳) میرزا مسعود انصاری گرمودی (۴) میرزا ابوالحسن خان ایلچی
۲۹. گزارش مشهور ویلیام سولیوان موسوم به "فکر کردن به آنچه فکر نکردنی است" بر کدام موضوع تاکید داشت؟
 (۱) شاه رفتنی است (۲) لزوم تماس آمریکا با امام خمینی (ره)
 (۳) سقوط بختیار و پیروزی انقلاب اسلامی (۴) لزوم کودتای نظامی در ایران
۳۰. روزنامه اخبار مشروطیت اثر کدام شخصیت است؟
 (۱) احمد مجدالاسلام کرمانی (۲) سید احمد حسینی تفرشی
 (۳) محمد مهدی شریف کاشانی (۴) قهرمان میرزا سالور
۳۱. کتاب "ابطال الباطل" درباره کدام رخداد تاریخی است؟
 (۱) کودتای ۱۲۹۹ (۲) نفت جنوب
 (۳) قرارداد ۱۹۱۹ (۴) نقض بی طرفی ایران در جنگ جهانی اول
۳۲. از نگاه جان فوران در کتاب "مقاومت شکننده" چه عاملی موجب پیدایش فشار برای ایجاد اصلاحات در دوره قاجار گردید؟
 (۱) جنبش اجتماعی (۲) روحانیان و بازرگانان
 (۳) تحرکات روشنفکران و نوگرایان (۴) اقتصاد جهانی
۳۳. از نگاه جان فوران، ایران در دهه ۱۳۴۰ به کدام مرحله گام نهاد؟
 (۱) دور شدن از حاشیه اقتصاد جهانی (۲) ادغام در اقتصاد جهانی
 (۳) قرار گرفتن در جهان پیرامونی (۴) ورود به هسته اقتصاد جهانی
۳۴. تفاوت مهم در شیوه حکومت داری رضاشاه و آتاتورک کدام است؟
 (۱) رضاشاه از پایگاه طبقاتی برخوردار بود اما آتاتورک بر بدنه جامعه ترکیه اتکا داشت.
 (۲) رضاشاه بر خلاف آتاتورک در کسب پایگاه اجتماعی جدید کامیاب بود.
 (۳) رضاشاه بدون یک حزب سیاسی سازمان یافته حکومت می کرد در حالی که در ترکیه احزاب سیاسی متعدد وجود داشت.
 (۴) آتاتورک بر خلاف رضاشاه به حمایت طبقه روشنفکر متکی بود اما رضاشاه به تدریج حامیان غیر نظامی اش را از دست داد.
۳۵. کدام مورد از انتقادهای کسروی به حکومت رضاشاه است؟
 (۱) وابستگی به قدرت های بزرگ خارجی
 (۲) ایجاد دولت متمرکز خودکامه
 (۳) افزایش شکاف اجتماعی میان ثروتمندان و فقیران
 (۴) قانون اجباری کشف حجاب و دوری از سنت های ملی

۳۶. خلیل ملکی در اعلامیه "حزب توده چه می‌گوید و چه می‌کرد؟" درباره کدام مقوله سخن نگفت؟

- (۱) علت کناره گیری خود از حزب توده
- (۲) واگذاری نفت شمال به شوروی
- (۳) متهم کردن رهبران حزب توده به اطاعت کورکورانه از شوروی
- (۴) متهم کردن رهبران حزب توده به اتحاد با دموکرات‌های آذربایجان برای تجزیه کشور

۳۷. از نظر مصدق تنها راه پایان دادن به سیطره دولت‌های روس و انگلیس بر امور ایران در دوره مجلس چهاردهم کدام بود؟

- (۱) ملی کردن نفت بر بنیاد اصل موازنه منفی
- (۲) جلب مشارکت یک نیروی سوم
- (۳) قطع امتیازات و مطمئن ساختن روس و انگلیس به بی طرفی ایران
- (۴) حفظ استقلال ملی با استقرار دولتی دموکراتیک و شاهی که تنها سلطنت کند.

۳۸. از نظر حزب ایران ستیز اجتماعی در ایران بین کدام گروه‌ها جریان داشت؟

- (۱) طبقات متوسط و پایین
- (۲) زمینداران و دهقانان
- (۳) خاندان‌های متمول قدیم و جدید
- (۴) مردم استثمار شده و حاکمان استثمارگر

۳۹. اجرای مقررات موسوم به "قانون" در زمان ناصرالدین شاه که به همت سپهسالار انجام گرفت چه نتایجی داشت؟

- (۱) باعث تمرکز امور در پایتخت شد.
- (۲) باعث کاهش اختیارات وزیران و افزایش قدرت شاه شد.
- (۳) باعث ایجاد دارالشورای دولتی شد.
- (۴) باعث کاهش اختیارات صدر اعظم و افزایش اختیارات وزیران شد.

۴۰. پیشه وری بزرگترین اشتباه خود را در فرایند بحران فرقه دموکرات آذربایجان در چه عاملی جستجو می‌کرد؟

- (۱) اتکا بیش از حد به قدرت‌های خارجی
- (۲) عدم توجه به جابه‌جایی قومی در دوره رضاشاه
- (۳) مهاجرت جمعیت عظیمی از آذربایجانی‌ها به تهران و دیگر نقاط کشور
- (۴) عدم توجه به وحدت مبارزه مردم آذربایجان با سایر نقاط ایران

۴۱. در اثنای اشغال ایران در جنگ جهانی دوم ملموس‌ترین و واقع بینانه‌ترین هدف شوروی در ایران چه بود؟

- (۱) دریافت کمک از متفقین از راه ایران
- (۲) امتیاز نفت شمال
- (۳) تضعیف موقعیت انگلیس در هند
- (۴) تجزیه آذربایجان و کردستان و ایجاد حاشیه امنیتی برای خود

۴۲. اندیشه‌های نو در کتاب "تنبیه الامه" نائینی به طور عمده و غیر مستقیم از اندیشه کدام متفکر ریشه گرفته است؟

- (۱) منتسکیو
- (۲) ژان ژاک رسو
- (۳) مستشار الدوله
- (۴) ملکم خان

۴۳. مفاهیم "استبداد نفتی" جامعه کلنگی" و "جامعه خیمه‌ای" به ترتیب متعلق به کدام شخصیت است؟

- (۱) کاتوزیان، کاتوزیان، ابراهامیان
(۲) ابراهامیان، کاتوزیان، فوران
(۳) کاتوزیان، رابرت گر، ابراهامیان
(۴) کاتوزیان، ابراهامیان، اسکاچپل

۴۴. از دیدگاه جان فوران کدام گزینه جزء ویژگی‌های انقلاب ۱۳۵۷ ایران نمی‌باشد؟

- (۱) هیچ جابه‌جایی عمده در وضعیت اقتصادی و ژئوپلیتیکی به وجود نیامده بود تا دولت پهلوی را تضعیف کند.
(۲) بین نخبگان و دولت تعارض جدی پدید نیامده بود تا به گسست دولت انجامد.
(۳) هیچ یک از مکانیسم‌های ساختاری انقلاب‌های فرانسه، روسیه و چین در انقلاب ایران دیده نمی‌شوند.
(۴) انقلاب ایران را می‌توان با توسل به مکانیسم‌های ماهیت دولت موجد و وجود ایدئولوژی دینی تحلیل کرد.

۴۵. کدام گزینه درباره سیاست‌های دولت محمدرضا شاه در فاصله سال‌های ۱۳۴۲-۱۳۳۹ ش صحیح نیست؟

- (۱) بر هم خوردن سیاست جذب طبقات سنتی و نظارت شدید بر طبقات جدید
(۲) تقاضای کمک فوق العاده از صندوق بین المللی پول
(۳) افزایش مالیات طبقات مختلف، فروش اوراق قرضه جهت جبران کسری بودجه
(۴) بروز بحران شدید اقتصادی و افزایش فشار دولت بر مردم و احساس نگرانی دولت امریکا و فشار بر ایران

۴۶. کدام گزینه درباره اقدامات اصلاحی عباس میرزا صحیح نیست؟

- (۱) ایجاد اولین دفاتر نمایندگی در روسیه و عثمانی جهت تضمین اقدامات اصلاحی خود
(۲) اعزام نخستین گروه از محصلان ایران به اروپا در رشته‌های مورد نیاز کشور
(۳) اقتباس از الگوی اصلاحاتی امپراطوری عثمانی و ایجاد نظام جدید و جلب نظر علما نسبت به نظام جدید
(۴) تجهیز نیروی نظامی به توپخانه، ایجاد لباس‌های متحد الشکل، برقراری مستمری منظم برای قشون ثابت

۴۷. کدام گزینه درباره سیاست حکومت شاهان قاجار درست نیست؟

- (۱) با دامن زدن به اختلافات داخلی سعی می‌کردند دشمنان قدرتمند خود را نابود سازند.
(۲) دخالت شاهان قاجار در اقتصاد بازار نتیجه مستقیم ضعف آنان در مقابله با آشوب‌های عمومی بود.
(۳) شاهان قاجار با تعویض زود هنگام حکمرانان ولایات و اعطای اختیارات محدود به والیان به تثبیت قدرت خود می‌پرداختند.
(۴) تلاش داشتند از طریق ایجاد موازنه قدرت بین ایالات به تثبیت قدرت خود بیفزایند.

۴۸. کدام گزینه درباره علل شکست تلاش‌های شرکت‌های آمریکایی برای کسب امتیاز و استخراج نفت در آذربایجان طی

سال‌های ۱۳۰۱-۱۳۰۰ صحیح می‌باشد؟

- (۱) ریسک ناپذیری آمریکاییان و پیشنهاد سرمایه گذاری اندک و عدم توافق دولت ایران با آن
(۲) مخالفت انگلیسی‌ها و توافق سریع شرکت نفتی انگلیس برای استخراج نفت آذربایجان با دولت ایران
(۳) اعتراض روس‌ها به علت مغایرت آن با قرارداد جدید دولت انقلابی شوروی با دولت ایران
(۴) پرداخت رشوه توسط شرکت آمریکایی به برخی از دولتمردان ایران و آگاهی مجلس و افکار عمومی و مخالفت آنان

۴۹. پایه‌های اصلی شبه مدرنیسم در ایران دوره رضاشاه کدام است؟

- (۱) توجیه طرفداران داخلی و خارجی نظام مبنی بر سودمندی شبه مدرنیسم، جذب حداکثری نخبگان
- (۲) نفی همه سنت‌ها، نهادها و ارزش‌های ایرانی، اشتیاق سطحی و هیجان روحی گروهی کوچک از جامعه
- (۳) سکولاریزه کردن جامعه، ارائه الگوی حکومتی مناسب با آن، نفی سنت‌ها
- (۴) تداوم استبداد ایرانی در قالب حکومت مطلقه مدرن و محدود ماندن در شهرها و عدم نفوذ آن در مناطق روستایی

۵۰. کدام گزینه درباره قرارداد ۱۳۱۲ ش صحیح می‌باشد؟

- (۱) سود خالص سالانه ایران در هر بشکه نفت ۹ شلینگ تعیین گردید.
- (۲) قرارداد یک چهارم منطقه تحت پوشش امتیاز داری را در بر می‌گرفت.
- (۳) افکار عمومی به دلیل رضایت نسبی واکنشی منفی نسبت به قرارداد نشان نداد.
- (۴) قرارداد نفوذ انگلیس را به مدت ۴۰ سال دیگر در ایران تضمین کرد.

۵۱. همپل برای تبیین رویدادهای تاریخی چه نظریه‌ای مطرح کرده است؟

- (۱) هم ذات پنداری (۲) تفهمی (۳) قانون فراگیر (۴) همدلی

۵۲. کلیومتریک یعنی چه؟

- (۱) فنی که بدان با روشی خاص می‌توان اهمیت اسناد تاریخی و نسخه‌های خطی تاریخی را تشخیص داد.
- (۲) فنی که بدان با روشی خاص می‌توان اصالت نسخه‌های خطی را تشخیص داد.
- (۳) اتخاذ روش‌های کیفی مبتنی بر داده‌های آماری و اطلاعات اقتصادی در تجزیه و تحلیل جریان‌های تاریخی
- (۴) اتخاذ روش‌های کمی مبتنی بر داده‌های آماری و اطلاعات اقتصادی در تجزیه و تحلیل جریان‌های تاریخی

۵۳. این سخن از کیست: "پژوهش تاریخ هیچ گونه خودکامگی را بر نمی‌تابد"؟

- (۱) مارک بلوخ (۲) ولتر (۳) کارل پوپر (۴) رانکه

۵۴. کدام گزینه از دیدگاه تاریخیگری (مکتب اصالت تاریخ Historicism) صحیح است؟

- (۱) شرایط و اوضاع و احوال تاریخی تأثیری عظیم بر طرز تلقی، دیدگاه‌ها و رفتار انسان‌ها داشته و حتی آن‌ها را تعیین می‌کنند.
- (۲) برخی از متفکران تاریخی به شیوه و ابزار خود برای تبیین گذشته، اعتماد فزاینده‌ای دارند.
- (۳) علوم اجتماعی با تکیه بر قوانین و قواعد مربوط به سیر تحولات تاریخی گذشته و حال می‌تواند، روند و سیر تحولات در آینده را پیش بینی کند.
- (۴) برخی از متفکران تاریخی به منظور دفاع از گذشته یا توجیه آن، تمایل به درک گذشته بر اساس اوضاع و احوال و شرایط خاص گذشته، دارند.

۵۵. کتاب "عقدالعلی للموقف الاعلی" برای چه کسی نوشته شده است؟

- (۱) حکمران کرتی هرات (۲) حاکم سلجوقی کرمان
- (۳) حاکم قراخانی اوزگند (۴) حکمران سلجوقی روم

۵۶. کتاب "روضه الصفویه" به لحاظ سبک و بیان در زمره کدام دسته از منابع قرار می‌گیرد؟

- (۱) منابع تاریخی که به شیوه نقالی بیان شده است.
- (۲) منابع تاریخی که به شیوه سالشمارانه تدوین شده است.
- (۳) منابع ادبی که به صورت منظوم نوشته شده است.
- (۴) منابع تذکره‌ای که به صورت منثور و منظوم نوشته شده است.

۵۷. رساله "تفصیل الاتراک علی سایر الاجناد" از کیست؟

- (۱) ابن باباقاشانی (۲) ابن حصول (۳) جاحظ (۴) فخر مدبر

۵۸. نویسنده کتاب "خلاصة السیر" کیست و در خصوص کدام دوره نوشته شده است؟

- (۱) میرزا بیگ جنابدی - تاریخ دوره شاه عباس اول
- (۲) قاضی احمد غفاری - تاریخ دوره شاه طهماسب
- (۳) محمد معصوم بن خواجگی اصفهانی - تاریخ روزگار شاه صفی
- (۴) محمد یوسف واله اصفهانی - تاریخ روزگار شاه سلطان حسین

۵۹. کتاب‌های کدام گزینه توسط مورخان خاندان جوزی تألیف شده است؟

- (۱) عقد الجمان، الخبر عن البشر (۲) شذور العقود، مراة الزمان
- (۳) کتاب الالوف، مفرج الکروب (۴) اخبار الجلال فی فتوح البلاد، البدء و التاریخ

۶۰. موضوع کدام گزینه درباره تاریخ نگاری اسلامی است؟

- (۱) تجارب الامم و تعاقب الهمم، تحفة الشاهیه
- (۲) المختصر فی علم التاریخ، الضوء الامع
- (۳) الاعلان بالتوبیخ لمن ذم اهل التاریخ، درر الکامنه
- (۴) مفتاح السعادة و مصباح السیادة، تحفة الفقیر الی صاحب السریر

پاسخ‌نامه آزمون دکترای تخصصی تاریخ ایران بعد از اسلام ۱۳۹۱

۱. گزینه ۲) در دوره شاه طهماسب، حسین خان شاملو در مقام قدرتمندترین رئیس قزلباشان در کشور، جانشین چوها سلطان شده بود. وی با قتل خودسرانه امیرجعفرساوجی در سال ۹۴۰-۹۳۹ موجب خشم شاه شد و سوءظن شاه را در مورد توطئه چینی برای ساقط کردن او و به سلطنت رساندن برادرش سام میرزا برانگیخت و بدتر از آن اینکه متهم شد که قصد داشته نزد عثمانیان گریخته و با آنان علیه ایران همکاری کند. پس از مدت کوتاهی شاه طهماسب فرمان قتل وی را صادر کرد. (راجرسیوری، ایران عصر صفوی، ص ۵۴)
۲. گزینه ۴) مهدعلیا دشمن منافع قزلباش ها بود و هر کاری که می توانست برای تقویت نقش تاجیک ها در اداره کشور انجام می داد. قزلباش ها از ملکه به خاطر زیر پا گذاشتن سوگندی که خورده بود بسیار رنجیدند و به ویژه از آن روی که نخستین بار آنها میرزاخان را به پناه آوردن به ملکه ترغیب کرده بودند. علت دیگر دشمنی آنان با مهدعلیا حمایت وی از عادل گرای سرکرده تاتار بود که در دست ایرانیان اسیر شده بود. (راجرسیوری، ایران عصر صفوی، صص ۷۰-۶۹)
۳. گزینه ۱) در اوائل قرن شانزدهم میلادی آلفونس آلبوکرک - نماینده پادشاه پرتغال - دریافته بود، هرمز، عدن و تنگه مالاکا سه نقطه استراتژیکی ای بود که تملک آن کنترل بر خلیج فارس، اقیانوس هند و دریای سرخ را به دست مالک آن می داد. (راجرسیوری، ایران عصر صفوی، ص ۱۹۱)
۴. گزینه ۴) در دوره صفویه اشراف و کسان دیگری که تقاضای عفو داشتند در مقابل خلیفه الخلفا زانو میزدند و خلیفه الخلفا چندین بار با چوب بر شانه و پشتشان می زد و بدین سان گناهانشان را می بخشید. این عمل را اعتراف می گفتند. (راجرسیوری، ایران عصر صفوی، ص ۲۳۶)
۵. گزینه ۳) جنگ غجدوان (۹۱۵ هجری) در دوره صفویه (شاه اسماعیل اول) به فرماندهی امیر یاراحمد اصفهانی (ایرانی) و بابر (قزلباش) با ازبکان بود که در ابتدا با حملات پی در پی امیر یاراحمد اصفهانی، ازبکان عقب نشینی کردند و بابر و برخی از قزلباشان پیشنهاد کردند که به منزلگاههای زمستانی بروند و تهاجم خود را از بهار آغاز کنند اما امیر یاراحمد اصفهانی نپذیرفت. در سال ۱۵۱۲ ازبکان حمله کردند و گروهی از قزلباشان فرار کردند و این به دلیل خصومتشان با وکیل ایرانی بود و وکیل ایرانی نیز در این جنگ کشته شد. (راجرسیوری، ایران عصر صفوی، ص ۳۶)

۶. گزینه ۳) در سال ۱۰۰۹ هجری به فرمان ملکه الیزابت شرکت هند شرقی تأسیس شد و در سال ۱۰۲۵ هجری جمعی از بازرگانان این شرکت به رهبری ادوارد کاناک با کشتی موسوم به جیمز در بندر جاسک فرود آمدند و در سال ۱۶۱۷ به حضور شاه عباس در اصفهان رسیدند. این هیأت رضایت شاه را مبنی بر تجارت آزاد در ایران دریافت کرد و رئیس آنان نیز در همان اوان درگذشت و به قولی به وسیله پرتغالیها مسموم شد.
(عبدالحسین نوایی، عباسقلی غفاری فرد، تاریخ تحولات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایران در دوران صفویه، ص ۲۰۲)
۷. گزینه ۱) علم الملاحم: علمی که به جنگها، حروب و غارات می پردازد.
(صادق آئینه وند، علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی، ص ۱۶۶)
۸. گزینه ۱) نویان: اشراف سپاهی که معمولاً از شاهزادگان خاندان مغول بودند. (اشپولر، تاریخ مغول، ص ۳۹۹)
۹. گزینه ۲) جنگ شرور در سال ۹۰۶ هجری قبل از تاج گذاری شاه اسماعیل صفوی بین او و سپاه الوند میرزا آق قویونلو در گرفت که در این جنگ سپاه صفوی ۷۰۰۰ تن در برابر ۳۰۰۰۰ تن بودند. این پیروزی قاطعانه کنترل آذربایجان را به دست اسماعیل داد. (راجر سیوری، ایران عصر صفوی، ص ۲۴)
۱۰. گزینه ۴) بانی اصلاحات یعقوب آق قویونلو، قاضی عیسی ساوجی بود. مهمترین منبع در مورد اصلاحات سلطان یعقوب، کتاب عالم آرای امینی تألیف فضل الله روز بهان خنجی مورخ و فیلسوف درباری یعقوب است که خود وی از مخالفان سرسخت اصلاحات و خود شخص ساوجی بود.
(اسماعیل حسن زاده، حکومت ترکمانان قراقویونلو و آق قویونلو در ایران، ص ۱۲۸)
۱۱. گزینه ۴) چهار شهر بزرگ قرمیسین (کرمانشاه کنونی)، همدان، ری و اصفهان از زمان قدیم بزرگترین شهرهای نواحی چهارگانه ایالت جبال بود و پس از حمله مغول اسم جبال دیگر بر این ناحیه استعمال نشده است.
(لسترنج، جغرافیای تاریخی سرزمینهای خلافت شرقی، ص ۲۰۱)
۱۲. گزینه ۱) بلخ ملقب به ام البلاد ربیع خراسان است. بنا به گفته مقدسی در کتابهای ایرانی آنرا بلخ با شکوه نامیده اند.
(لسترنج، جغرافیای تاریخی سرزمینهای خلافت شرقی، ص ۴۴۶)
۱۳. گزینه ۳) در قرن ششم هجری در غرب آذربایجان به مرکزیت شهر مراغه سلسله اتابکان احمد یلی حکومت می کرد. بنیانگذار این سلسله غلامی ترک مشهور به آق سنقر بود. آخرین امیر این سلسله علاءالدین قراسنقر یا کرب ارسلان احمد یلی ممدوح نظامی گنجوی بود که به دست ابوبکر پهلوان ایلدگزی سرنگون شد.
(علیرضا خزانلی، تاریخ جهان اسلام از قرن هفتم تا دهم هجری، ص ۴)
۱۴. گزینه ۴) نظریه برپایی قیامت توسط حسن بن محمد معروف به حسن علی ذکرة الاسلام از امامان اسماعیلی الموت اعلام شد.
(خلعتبری، تاریخ خوارزمشاهیان، ص ۸۱؛ تاریخ تشیع، جمعی از مولفان و زیر نظر سید احمد رضا خضری، ج ۱، صص ۹۱-۹۲)

- ۱۹- گذشته چراغ راه آینده است، پژوهش جامی، نشر ققنوس، ۱۳۷۷.
- ۲۰- تشیع و مشروطیت در ایران، عبدالهادی حائری، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۴.
- ۲۱- ایران بین دو انقلاب، یرواند آبراهامیان، ترجمه احمد گل محمدی، تهران، نشر نی، ۱۳۷۷.
- ۲۲- اقتصاد سیاسی ایران، دکتر محمد علی همایون کاتوزیان، ترجمه محمدرضا نفیس و عزیزی، تهران نشر مرکز.
- ۲۳- تجزیه و تحلیل مالی امتیازات نفتی خاورمیانه، ازهدید مقدانی، ترجمه سیروس ابراهیم زاده، انتشارات پیروز.
- ۲۴- فلسفه تاریخ روش شناسی و تاریخ نگاری، حسینعلی نوذری، تهران، طرح نور، ۱۳۷۹.
- ۲۵- تاریخنگاری در اسلام، سجادی و عالم زاده، تهران، سمت.
- ۲۶- تاریخ ایران بعد از اسلام، عبدالحسین زرین کوب، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۸.
- ۲۷- روضة الصفا، میرخواند، تهران، اساطیر، ۱۳۸۰.
- ۲۸- اندیشه سیاسی در اسلام و ایران، حاتم قادری، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۸۲.
- ۲۹- تاریخ تحولات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایران در دوره سامانیان، ابوالقاسم فروزانی، تهران، انتشارات سمت.
- ۳۰- دایرة المعارف بزرگ اسلامی، زیر نظر کاظم موسوی بجنوردی، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۱.
- ۳۱- تاریخ ایوبیان، محمد بن سالم ابن واصل، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۳.
- ۳۲- تاریخ غزنویان، ادموند باثورث، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۲.
- ۳۳- تاریخ خوارزمشاهیان، اللهیار خلعتبری و محبوبه شرفی، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۸۴.
- ۳۴- الغ بیگ و زمان وی، واسیلی بارتولد، ترجمه حسین احمدی پور، انتشارات کتابفروشی چهر.
- ۳۵- نظام اجتماعی مغول، باریس ولادیمیر تسف، ترجمه شیرین بیانی، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ دوم ۱۳۶۵.
- ۳۶- جامع التواریخ، رشیدالدین فضل الله همدانی، تصحیح محمد روشن و مصطفی موسوی، تهران، انتشارات البرز.
- ۳۷- تاریخ تحولات سیاسی- اجتماعی ایران در دوره های افشاریه و زندیه، رضا شعبانی، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۸۷.
- ۳۸- ایران در دوره سلطنت قاجار، علی اصغر شمیم، انتشارات مدیر، چاپ یازدهم، ۱۳۸۴.
- ۳۹- تاریخ روابط خارجی ایران، عبدالرضا هوشنگ مهدوی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۸۶.
- ۴۰- تاریخ روابط خارجی ایران، عبدالرضا هوشنگ مهدوی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۸۶.
- ۴۱- تاریخ ایران، سرپرسی سایکس، ترجمه: سید محمد تقی فخر داعی گیلانی، تهران، افسون، ۱۳۸۰.
- ۴۲- فکر آزادی و مقدمه نهضت مشروطیت ایران، فریدون آدمیت، تهران، ۱۳۴۰.

- ۴۳- همه چیز فرو می ریزد، گری سیک، ترجمه علی بختیاری زاده، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- ۴۴- سرمایه داری و حیات مادی، فرنان برودل، ترجمه بهزاد دباشی، نشر نی.
- ۴۵- مقدمه ای بر علوم انسانی، ترجمه منوچهر صانعی دره بیدی، نشر ققنوس.
- ۴۶- درآمدی بر فلسفه تاریخ، مایکل استنفورد، ترجمه احمد گل محمدی، تهران، نشر نی، چاپ اول، ۱۳۸۲
- ۴۷- بازاندیشی تاریخ، کیت جنکینز، ترجمه ساغر صادقیان، نشر مرکز.
- ۴۸- واقعیت، افسانه و پیش بینی، نلسون گودمن، دانشگاه علوم انسانی مفید، ۱۳۸۱.